

Program Leader

Nigdy społeczność wsi i małych miast nie miała możliwości tak bezpośredniego decydowania o tym, na co przeznaczone zostaną środki z Unii Europejskiej. Może nie są to jeszcze znaczące środki w stosunku do wszystkich środków, które płyną do naszego kraju z Unii w najbliższych latach, ale z pewnością takich środków, oddanych bezpośrednio do dyspozycji mieszkańców wsi jeszcze nie było.

Program Leader realizowany w Europie od 1991 roku, a w Polsce od 2004 roku jest częścią większego Programu Rozwoju obszarów Wiejskich - PROW, określony jako tzw. Oś 4 –Leader w tym Programie. PROW jest jednym z kilku programów operacyjnych, które określają sposób wykorzystania środków unijnych w Polsce i dotyczy rozwoju obszarów wiejskich i małych miast. Ich mieszkańcy mogą korzystać także z innych programów operacyjnych.

PROW określa warunki na jakich Beneficjenci – osoby fizyczne, zarówno rolnicy, jak i domownicy gospodarstw rolnych, przedsiębiorcy oraz osoby prawne – Gminy, organizacje porządkowe, spółki spółdzielnie itp. a także parafie mogą korzystać ze środków programu. Środki w PROW podzielone są na tzw. Osie, a te z kolei na tzw. Działania. Z punktu widzenia Programu Leader ważne są Działania Osi 4, ale także Osi 3 PROW, a dokładnie trzy z pośród czterech Działań tej Osi:

- a) **Różnicowanie w kierunku działań nierolniczych;**
- b) **Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw;**
- c) **Odnowa i rozwój wsi;**

O większości środków z PROW, podobnie jak w innych programach operacyjnych, należy zabiegać, składając projekty, w odpowiednich instytucjach wdrożeniowych – Urzędzie Marszałkowskim, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Wojewódzkim Urzędzie Pracy, departamentach różnych Ministerstw. Warunki ubiegania się o środki określone są w ministerstwach i w Urzędach Marszałkowskich. W programie Leader jest inaczej. Społeczności wiejska danego obszaru, określonego przez nią dobrowolnie, powołuje organizację – specjalne stowarzyszenia zwane Lokalną Grupą Działania – LGD. Ta organizacja opracowuje Lokalną Strategię Rozwoju – LSR. W tej Strategii LGD zawiera, jakie rodzaje projektów preferuje dla jej realizacji, określa sposób oceny projektów. Później po zatwierdzeniu Strategii przez Urząd Marszałkowski, zbiera projekty od Beneficjentów, dokonuje ich oceny zgodności ze Strategią, wybiera projekty do dofinansowania, ustala listy projektów wg określonych przez siebie w Strategii kryteriów oceny i przekazuje listy do odpowiednich instytucji wdrożeniowych, gdzie projekty, w kolejności podanej na listach, poddawane są tylko ocenie formalnej (w przypadku braków, Beneficjent wzywany jest do ich uzupełnienia), a następnie zawierane są umowy z Beneficjentami.

Do realizacji LSR będzie można składać projekty na warunkach takich samych jak, określone zostały w trzech w/w Działaniach Osi 3 oraz na tzw. „małe projekty”. W dokumencie „Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju” podano podstawowe informacje, kto i na jakich warunkach, może zgłaszać projekty do LGD. Szczegóły znajdują się w odpowiednich rozporządzeniach na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – www.minrol.gov.pl w zakładce PROW 2007-2013. w dokumencie „Zakres i koszty kwalifikowane dla operacji w ramach LSR” podano na co mogą być wykorzystane środki. Beneficjenci Działań Osi 3 mogą też realizować swoje projekty wnioskując bezpośrednio do instytucji wdrożeniowych, z pominięciem LGD.

LGD będzie zbierać projekty od potencjalnych Beneficjentów, oceniać je i przekazywać instytucjom wdrożeniowym, ale będzie też dysponować środkami na wspieranie potencjalnych Beneficjentów w przygotowaniu projektów, ich rozliczeniu itp.. Środki osobne od tych, przeznaczonych na projekty Beneficjentów, LGD otrzymały na swoją działalność biurowo-administracyjną i działalność szkoleniowo-doradczą w 100%. LGD otrzyma też w 100%, osobne środki na realizację tzw. „projektów współpracy”, realizowane wspólnie z innymi LGD z kraju i zagranicą

Jak i dlaczego warto zaangażować się już dziś w działania związane z Programem Leader, zwłaszcza gdy jest się zainteresowanym pozyskaniem środków finansowych z tego Programu?

1. Każdy potencjalny Beneficjent i nie tylko, może być członkiem Lokalnej Grupy Działania. Koszt „udziału” – składki członkowskie będą raczej małe (zdecydują o tym sami członkowie) – LGD otrzyma w 100% środki na swoją działalność. Będąc członkiem LGD uczestniczy się w przyjęciu dokumentu LSR i w jego zmianach. Ma się wpływ na działalność LGD, wybór jego władz a tym samym Rady – ciała, które podejmować będzie decyzje o wyborze projektów i ich pozycji na listach kierowanych do instytucji wdrożeniowych.
2. zgodnie z przyjętą przez nas metodyką prac, każdy potencjalny Beneficjent może przygotować „kartę projektu”, na której zawiera podstawowe informacje o planowanym przez siebie projekcie. Karty nie są zobowiązujące dla każdej ze stron – ostateczna realizacja projektu nie jest, w związku z założeniem Karty, wymagana i nie ma się też gwarancji uzyskania środków, ale fakt, że informacje zawarte w kartach Stanowic będą podstawę do opracowania LSR, daje Beneficjentom, którzy wypełnia Karty, duże szanse uwzględnienia w LSR rodzajów projektów, Tożsamy lub podobnych do zgłoszonych w Kartach (w przeszłości Rada LGD podejmować będzie po pierwsze decyzje o zgodności zgłoszenia projektu z LSR).
3. każdy z Beneficjentów może, choć ze względów organizacyjnych, będą to raczej reprezentanci z poszczególnych gmin, wziąć udział w pracach warsztatowych, na których wypracowane zostaną najważniejsze elementy LSR. Większa liczba osób będzie mogła wziąć udział w pracach Zespołów Roboczych, które przygotowują propozycje rodzajów projektów dla realizacji LSR.

Choć wybór projektów jest samodzielną decyzją LGD, to w ocenie LSR, którą przeprowadzi Urząd Marszałkowski przed decyzją o przyznaniu danej LGD możliwości realizowania danej Strategii, brane będą m.in. pod uwagę innowacyjności projektu i ich wzajemne zintegrowanie czyli powiązanie ze sobą, wzajemne uzupełnienie się w formie tzw. „przedsięwzięć” – większych, złożonych projektów, składających się w jedną całość z projektów poszczególnych Beneficjentów.